

P o s u d o k

**oponenta pre vymenúvacie konanie
uchádzača doc. ThDr. Mariana Š u r á b a, PhD.
za profesora v odbore katolícka teológia**

Na základe preštudovania predložených dokladov a biograficko-bibliografických údajov (príloha č. 1 – 9) o doc. ThDr. Marianovi Šurábovi, PhD. – i na základe osobného poznania vedecko-pedagogickej činnosti menovaného predkladám VR RKCMBF UK v Bratislave tento posudok. Menovaného doc. ThDr. M. Šurába, PhD., osobitne jeho pedagogickú a vedeckú činnosť poznám osobne nielen ako pozorovateľ, ale bližšie ako člen Vedeckej rady RKCMBF UK v Bratislave v rokoch 1997-2000, i ako externý spolupracovník BÚ v Nitre, a to z pozície rektora UKF v Nitre. Osobitne ma zaujímala oblasť teológie, blízka mojej profesii literárneho vedca a kulturoológa. So záujmom som sledoval najmä jeho vedecké monografie o rétorike - *Aby nás radi počúvali* /2004/, *Pravdy viery v homíliách J. Vrableca* /2007/ a *Terapeutický rozmer homílie* /2008/. Ide o disciplínu blízku môjmu vedeckému záujmu, t.j. rétorike, ktorú som prednášal, podobne aj textológiu a teóriu literárnej komunikácie. Aj preto som privítal autorove texty (v spoluautorstve L. Stančeka), *Rétorka dnes* /2006/, *Vybrané kapitoly z homiletiky* /2013/, ale aj monografiu o pohrebných homíliách /1998/, *Hlásaj slovo... homília A, B – v spoluautorstve J. Vrableca*, monografiu *Radosť z rozprávania* /2004/, *Vernosť Bohu a človekovi* /2011/.

Rétorika bola v našom, aj stredovekom, aj v novovekom strednom školstve študijným predmetom, ktorý mal pozitívny vplyv nielen na prípravu kňazského povolania, ale aj učiteľského, právnického a i. Je škoda, že v modernej strednej i vysokej škole absentuje, čo sa odráža na úrovni verejného slovného prejavu nielen mládeže, ale celej mladej inteligencie. Preto som navrhol na MK SR zaradiť rétoriku do stredoškolského vzdelávacieho systému – ide o zlepšenie neutešeného stavu ovládania spisovnej normy slov. jazyka v ústnej i písomnej podobe.

Aj preto vysoko oceňujem mnohoročné úsilie doc. M. Šurába pozdvihnúť a udržať vysokú úroveň rétoriky nielen v kňazskej príprave teologického štúdia, ale i širšie. Lebo – podľa mojich pozorovaní a skúseností - dobrá kázeň či homília zaujíma a silno oslovuje poslucháčov Božieho slova a nepriamo ich komunikačne vzdeláva. Škoda, že si autor neurobil malú sociologickú sondu, nie ako východisko, ale ako kontrolný text, ako sa vníma napr. homília alebo kázeň dnes. Čo si veriaci pamätajú a čo odsúvajú.

Osobne som rád, že doc. M. Šuráb vo svojich štúdiách využíva výsledky literárnej a estetickej komunikácie, aká sa rozvíjala od roku 1968 práve v Nitre na osobnom vedecko-výskumnom pracovisku, pôvodne na Ped. fakulte, dnes na Fil. fakulte UKF.

Pravda, doc. M. Šuráb rozšíril teoretickú i metodologickú základňu výskumu hovorovej komunikácie o terapeutický rozmer (homília), o psychosociálny aspekt, aj o prvky deštrukcie v súvislosti s mnohotvárnou pastoráciou, zvlášť v radoch mládeže i rodiny. Neskĺzol do všeobecnej teórie a metodológie, naopak, veľmi dobre si uvedomuje reálne komunikačné situácie a vývinové zmeny kultúry a spoločnosti, Cirkvi – i veriacich. Dokazujú to napr. aj témy diplomových prác, ktorých je školiteľom (s. 9-10), aj témy dizertačných prác, čo na druhej strane dokazuje, že si vytvoril vlastnú „vedeckú školu“ v oblasti jemu vlastnej a čo dokumentuje na str. 11.

Zaujala ma publikačná činnosť doc. Šurába. Je bohatá a pestrá tematicky i žánrovo. A je náležite dokumentovaná odozvou i citáciami. Myslím napr. na monografiu Aby nás radi počúvali: rétorika a teória komunikácie v službe homílií /2004/. V nej nadväzuje a rozvíja odkaz tvorivého homiletika Jozefa Vrableca, ktorému venoval samostatnú vedeckú publikáciu v r. 2007. Za prínos do problematiky rétoriky považujem knižnú monografiu Terapeutický rozmer homílií /2008/. Všetky knižné monografie autora sprevádza značný počet bibliograficky dokumentovaných ohlasov, recenzií, citácií, a to zo strany Čiech, Poľska, Talianska, Vatikánu a i.

Do tohto prúdu vedeckej tvorby autora patria aj vysokoškolské učebnice (2 tituly) a vedecké práce v zahraničí (príl. č. 5), ktorých tematický okruh sa rozšíril o ďalšie témy a pohľady v súvislosti so

žánrom homílie. Myslím na aspekty spoločensko-politické, hospodárske, psycho-sociálne, teologické. Bohatá je publikačná činnosť autora v zahraničných monografiách a zborníkoch (s. 14-16). Autor vstupuje nielen do edukačného procesu mladého adepta kňazstva, ale aj do psychológie kazateľa, do špecifik pastorácie, teda aj do psychológie a výchovy bežného človeka, teda aj do psychológie laika-poslucháča, do dialógu s ním, do vzťahu: súčasný život a duchovná formácia v Cirkvi, ba vstupuje do dejín Cirkvi a kultúry, do teórie narácie a komunikácie, čo sú už otázky výchovy nielen mládeže a kňazských povolání, ale aj dospelého človeka v súčasnej kultúre, ktorá v istom zmysle rozkladá stále duchovné hodnoty (s. 20-21). Autor často vstupuje aj do otázok psychologických, terapeutických, čo na druhej strane hovorí o výrazovej a významovej rôznosti, napr. homílie ako osobitného rétorického žánru.

Oceňujem aj úsilie doc. M. Šurába vstupovať do krátkych spravodajsko-recenzných žánrov, zameraných do služieb pedagogických a vzdelávacích (do výchovy). Oceňujem aj náročné edičné, redakčné a zostavovateľské aktivity, encyklopedickú a slovníkovú spoluprácu (s. 22 a nasl.), ale aj bohatú recenzistiku, posudzovateľskú a zostavovateľskú činnosť, náročnú na vedomosti i pracovný čas, ale aj odborne a spoločensky zodpovednú. V podobnom význame posudzujem aj expertízu a posudzovateľskú činnosť dizertácií (s. 24-25), ba oceňujem zvlášť jeho vstup do vedeckej spolupráce s autormi iných kresťanských konfesií (s. 25).

Osobitný prejav náročnej angažovanej práce doc. M. Šurába predstavuje súbor publikovaných prednášok na zahraničných i domácich vedeckých sympóziách a konferenciách (15). Vyjadrením jeho vedeckej angažovanosti je aj členstvo vo výboroch vedeckých konferencií, vo vedeckých radách a komisiách (12). Veľavravná a dokumentárne pravdivá je stručná charakteristika vedeckých výsledkov (s. 28-31), vrátane informácií o pedagogickej činnosti. Ohlas na domácu i zahraničnú vedeckú aktivitu je neobyčajný – a pravdivý. To nás oprávňuje – aj po osobnej lektúre niektorých jeho prác – vysloviť záver posudku.

Záver: Doc. ThDr. M. Šuráb, PhD. splňa všetky náležité predpoklady a kritériá, aké požaduje Univerzita J. A. Komenského v Bratislave (vrátane RKCMBF) pre uchádzača o vymenovanie za profesora katolíckej teológie. V zmysle zákona SNR č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách, ako aj vyhlášky č. 6/2005, ako aj ďalších právnych predpisov o získaní vedecko-pedagogického titulu profesor súhlasím, aby na základe odporúčania komisie vymenúvacieho konania bol doc. ThDr. M. Šuráb, PhD. vymenovaný na UK v Bratislave za profesora v odbore: katolícka teológia.

V Nitre 5.júna 2013

Prof. PhDr. Peter Liba, DrSc.